

Васильєва В. П.,

аспірант кафедри адміністративного та інформаційного права
Навчально-наукового інституту права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»

КОРУПЦІЙНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ЯК ОДНА З ПІДСТАВ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ: ПРАВОВИЙ ОГЛЯД ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ТА США

Анотація. Статтю присвячено аналізу корупційних правопорушень як однієї з підстав протидії корупції, використовуючи досвід України та США щодо цього. Зазначено, що сьогоденні корупційні правопорушення завдають значної шкоди економічній стабільності, внутрішньому правопорядку у кожній з країн світу, а також створюють потребу щодо протидії цих правопорушень на міжнародному рівні. Зокрема підґрунтям протидії корупційним правопорушенням є їх правова регламентація. Зауважено, що сьогоденні світова спільнота активно працює в напрямі розв'язання цих питань, про що свідчить значна кількість нормативно-правових актів, в яких закріплено міжнародні норми, що сприяють протидії корупційним правопорушенням.

Звернено увагу на те, що сьогодні чинним законодавством України, зокрема Законом України «Про запобігання корупції» передбачено співробітництво у сфері запобігання і протидії корупції з іноземними державами, міжнародними організаціями, які здійснюють заходи щодо запобігання і протидії корупції відповідно до укладених нею міжнародних договорів. Це свідчить про намагання вітчизняного законодавця здійснювати міжнародний обмін інформацією у сфері запобігання і протидії корупції та вжиття заходів щодо повернення в Україну коштів та іншого майна, які одержано внаслідок корупційних правопорушень, і розпорядження вилученими коштами та іншим майном, яке одержано внаслідок корупційних правопорушень. З'ясовано, що у США широко застосовувані є антикорупційний закон ФСРА, який також спрямовано на боротьбу з корупцією в міжнародній діяльності. Зазначено, що особливістю даного законодавчого акта є закріплення корпоративної відповідальності, відповідальності третіх сторін та екстериторіальності за корупційні правопорушення.

З використанням законодавчої бази та наукової літератури з'ясовано поняття «корупція» та «корупційне правопорушення», визначено його види та особливості кваліфікації як на основі українського, так і американського законодавства. Схарактеризовано відповідальність за корупційні правопорушення з використанням досвіду України та США. Зауважено, що на відміну від України, в законодавстві США як загалом, так і в законодавстві про боротьбу з корупцією, існує необхідність погоджувати загальнонаціональні інтереси й інтереси окремих штатів, що є одним з основних проблемних питань, яке полягає у визначенні компетенції федеральної влади та влади штату. На основі проаналізованих положень антикорупційного законодавства України та США узагальнено ознаки корупційних правопорушень.

Ключові слова: антикорупційне законодавство, відповідальність, законодавство про боротьбу з корупцією, Звід законів США, корупційний злочин, корупція, корупційне правопорушення, США, Україна, федеральне законодавство, хабарництво.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства корупційні правопорушення, завдаючи значної шкоди економічній стабільності, внутрішньому правопорядку у кожній з країн світу, створюють потребу у протидії цих правопорушень на міжнародному рівні. Зокрема підґрунтям протидії корупційним правопорушенням є їх правова регламентація. Зауважимо, що сьогоденні світова спільнота активно працює в напрямі розв'язання цих питань. Про це свідчить значна кількість нормативно-правових актів, в яких закріплено міжнародні норми, що сприяють протидії корупційним правопорушенням. Не вдаючись до висвітлення їх повного переліку, та водночас, не применшуючи важливість кожного з цих документів у сфері регулювання запобігання корупції та боротьби з нею, наведемо окремі з них, а саме: *Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції* (дата набрання чинності для України 1 січня 2010 року); *Міжамериканська конвенція про боротьбу з корупцією*, прийнята Організацією американських держав 29 березня 1996 року; *Конвенція про боротьбу з корупцією*, прийнята Радою Європейського Союзу 26 травня 1997 року; *Конвенція про боротьбу з підкупом іноземних посадових осіб у міжнародних комерційних угодах*, прийнята Організацією економічного співробітництва та розвитку 21 листопада 1997 року; *Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією*, прийнята Комітетом міністрів Ради Європи 27 січня 1999 року; *Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією*, прийнята Комітетом міністрів Ради Європи 4 листопада 1999 року; *Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності* прийнята резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї від 15 листопада 2000 року); *Конвенція Африканського союзу про недопущення корупції та боротьбу з нею*, прийнята главами держав й урядів Африканського союзу 12 липня 2003 року. Даний перелік можна доповнити ще низкою інших, не менш важливих, нормативно-правових актів міждержавного значення, серед яких: *Додатковий протокол до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією (ETS 191)* від 15 травня 2003 року; *Рамкова Конвенція ООН проти організованої злочинності* від 21 липня 1997 року; *Декларація ООН про злочинність і суспільну безпеку* від 12 грудня 1996 року; *Декларація ООН про боротьбу з корупцією і хабарництвом у міжнародних комерційних операціях* від 16 грудня 1996 року; *Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб* від 23 липня 1996 року; *Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку* від 17 грудня 1979 року; *Угода про створення групи держав проти корупції (GRECO)* від 5 травня 1998 року тощо.

Також слід звернути увагу на те, що сьогодні Україна визнана однією з найбільш корумпованих країн, яка не має позитивних зрушень та результатів у сфері боротьби з корупцією. Тому, на нашу думку, корисним для України є досвід країн сталої демократії, адже ними досягнуто певного рівня у врегулюванні питань, пов'язаних з корупційними правопорушеннями, з урахуванням особливостей національних правових систем та законодавства. Вважається, що однією з таких країн є Сполучені Штати Америки (далі – США).

Стан дослідження проблеми. Упродовж останніх років відбувається активний пошук дієвих засобів протидії корупції, яка породжує корупційні правопорушення, про що свідчать наукові розвідки як закордонних, так і вітчизняних науковців, серед яких В. Довжанин, Р. Жерж, Т. Льєнок, Н. Кимлик, Р. Кимлик, К. Косінова, О. Панфілов, В. Трепак, В. Тютюгін, Л. Шестопалова та інші. Їх зацікавленість цим проблемним питанням свідчить про те, що корупція є явищем без меж і кордонів, тому потребує її спільного опрацювання та взаємовирішення.

Мета статті полягає у здійсненні аналізу корупційних правопорушень, які є однією з підстав протидії корупції, з використанням щодо цього досвіду України та США.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні Україна «відповідно до укладених нею міжнародних договорів здійснює співробітництво у сфері запобігання і протидії корупції з іноземними державами, міжнародними організаціями, які здійснюють заходи щодо запобігання і протидії корупції» (ч. 1 ст. 70 Закону України «Про запобігання корупції») [1].

Такими заходами, на основі Закону України «Про запобігання корупції», можна вважати міжнародний обмін інформацією у сфері запобігання і протидії корупції (ст. 72) та заходи щодо повернення в Україну коштів та іншого майна, одержаних внаслідок корупційних правопорушень, і розпорядження вилученими коштами та іншим майном, одержаними внаслідок корупційних правопорушень (ст. 73) [1].

Зі свого боку США широко застосовуваним є антикорупційний закон FCPA (Foreign Corrupt Practices Act) від 1977 року, який спрямований на боротьбу з корупцією в міжнародній діяльності. Ним вперше запроваджено корпоративну відповідальність, відповідальність третіх сторін та екстериторіальність за корупційні правопорушення, тобто компанії та особи можуть бути притягнуті до кримінальної та цивільної відповідальності за корупційні злочини, вчинені за кордоном. Інші закони США можуть встановлювати корупційні правопорушення, у яких відсутні порушення FCPA, до прикладу такими є Закон про подорожі (*Travel Act*), законодавчі акти з боротьби з шахрайством з використанням пошти та телеграфу (*mail and wire fraud statutes*), статuti з боротьби з відмиванням грошей (*anti-money laundering statutes*) і податкові закони (*tax laws*) [2].

FCPA містить два важливих положення: 1) заборону на давання хабаря іноземним офіційним особам, політичним партіям або кандидатам; 2) вимоги до компаній з зареєстрованими цінними паперами та компаніям, які повинні подавати звіт комісії з цінних паперів і бірж (SEC), завести та добросовісно вести бухгалтерські книги та звітність і здійснювати належний контроль. Міністерство юстиції (DOJ) і SEC забезпечують виконання FCPA. DOJ відповідає за контроль за виконанням кримінального законодавства і цивільно-правових нормативних актів щодо положень про боротьбу з підкупом посадових осіб щодо вітчизняних підприємств, іноземних компаній і гро-

мадян, водночас як SEC несе відповідальність за виконання цивільно-правових нормативних актів з боротьби з підкупом посадових осіб і положень про звітність щодо емітентів [3].

Слід зазначити, що дія американського FCPA розповсюджується на: 1) американські компанії, чії акції котируються на американських біржах, або компанії, які зобов'язані подавати звітність до Комісії США з цінних паперів (Securities and Exchange Commission); 2) бізнес організації незалежно від форми власності (партнерства, корпорації, компанії з обмеженою відповідальністю, приватні підприємства), які створені відповідно до законодавства США або здійснюють свою діяльність на території США; 3) фізичних осіб, які визнаються посадовими особами, працівниками, представниками зазначених вище бізнес організацій, а також фізичних осіб, які є резидентами США; 4) неамериканські компанії, якщо їхні акції котируються на американській біржі або вони діють від імені американської компанії у зв'язку з вчиненням корупційного діяння [4].

Водночас із дефініції поняття «корупція», закріпленого в ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції», зрозуміло, що корупцією є: – використання особою наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб; – обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [1].

Зокрема такими особами є (ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції») особи, які: 1) уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; 2) для цілей Закону України «Про запобігання корупції» прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; 3) постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми, а також інші особи, які не є службовими особами та які виконують роботу або надають послуги відповідно до договору з підприємством, установою, організацією, – у випадках, передбачених Законом України «Про запобігання корупції»; 4) кандидати у народні депутати України, зареєстровані у визначеному законом порядку; 5) фізичні особи, визначені у п. 5. ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції» [1].

Відповідно діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особами, визначеними у ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції», за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність, є корупційним правопорушенням [1].

Водночас вітчизняний законодавець від корупційного правопорушення відмежовує «правопорушення, пов'язане з корупцією», яке є діянням, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені Законом України «Про запобігання корупції» вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність [1].

У наведеній типології корупційних правопорушень відсутні, як зазначає Л. Шестопалова, корупційні адміністративні (управлінські) правопорушення (проступки). Натомість Законом України «Про запобігання корупції» їх включено до іншої групи правопорушень, а саме «правопорушень, пов'язаних із корупцією <...>». Практика свідчить, що ситуація, яка склалася з кваліфікацією корупційних правопорушень і правопорушень, пов'язаних із корупцією (та наступною реакцією антикорупційних органів), не додає оптимізму щодо перспектив протидії корупції в державі. Отож, на її думку, «щоб розставити крапки над «і», посилаючись на сталі підходи до класифікації правопорушень за об'єктом посягання в теорії права, слід визнати, що за корупційні правопорушення передбачено кримінальну (примітка до ст. 45 Кримінального кодексу (далі – КК) України та норми, статей, названі в ній), а також цивільну та дисциплінарну ретроспективну правову відповідальність». Також вона пропонує передбачити й адміністративну юридичну відповідальність, а положення про це має знайти відбиття в антикорупційному законодавстві [5, с. 194–195].

Водночас слід зауважити, що правопорушення – це протиправне винне діяння деліктоздатного суб'єкта, яке є особистісно або суспільно шкідливим чи небезпечним. Соціальна сутність правопорушення – завдання шкоди тим особистим, груповим чи загальносуспільним інтересам, які юридично захищені державою [6, с. 834]. У теорії права правопорушення залежно від ступеня суспільної небезпеки та заподіяної шкоди поділяються на: – проступки (суспільно шкідливі протиправні винні діяння (дії або бездіяльності), що відрізняються від злочинів меншим ступенем суспільної небезпеки); – злочини (суспільно небезпечні протиправні винні діяння (дії або бездіяльності), що відрізняються від проступків підвищеним ступенем суспільної небезпеки, бо посягають на найбільш значущі соціальні цінності (життя, здоров'я, власність, національну безпеку, громадський порядок тощо). Злочинами є тільки кримінальні правопорушення [7, с. 464].

Тому слушною видається думка О. Панфілова про те, що критерієм розмежування адміністративних корупційних правопорушень та корупційних злочинів слід вважати ступінь суспільної шкоди/небезпечності цих діянь. Адміністративні корупційні правопорушення не визнаються законодавцем суспільно небезпечними, проте завдають певної шкоди матеріального, морального чи іншого характеру суспільним відносинам, межі якої визначаються відповідно до закону. Наявні у чинному законодавстві неточності та дублювання складів адміністративних правопорушень та злочинів не дають можливості однозначно вирішити колізію норм, що встановлюють відповідальність за адміністративні корупційні правопорушення та корупційні злочини, передбачені, зокрема ст. 172-5 (порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків) Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) та ст. 364, 364-1, 365-2, 368 і 368-2 КК України [8, с. 15].

Однак КУпАП містить цілу главу 13-А, що мала назву «Адміністративні корупційні правопорушення» до відповідних змін 2014 року. Проте в переліку корупційних правопорушень у ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» такого виду корупційних діянь не передбачено. На думку Л. Шестопаловой, можна вважати, що то, – недогляд законодавця (прогалина), якби запроваджене ним правове поняття – «правопорушення, які пов'язані з корупцією» – офіційно тлумачилося б вичерпно

та зрозуміло, якби наводився перелік відповідних статей (правових норм, які регулюють правовідносини, що виникають у зв'язку з вчиненням правопорушень, пов'язаних із корупцією). Саме чітке визначення цього поняття, а також вичерпний перелік у законодавстві складів злочинів, які пов'язані з корупцією, але не є корупційними, розставили б відповідні елементи (норми, приписи) правового поля «по своїх місцях». Виникає й питання про відсутність корупційних адміністративних правопорушень [5, с. 194–195].

Що ж до питання про критерій, який покладений законодавцем в основу відмежування корупційних злочинів від інших злочинних діянь, то аналіз складів злочинів, зазначених у примітці до ст. 45 КК України, свідчить, що їх складають діяння, які істотно різняться як за своїм складом, так і за ознаками [9, с. 393–396]. Також у примітці до ст. 45 КК України визначено, що «корупційними злочинами відповідно до цього Кодексу вважаються злочини, передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також злочини, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368–369-2 цього Кодексу» [10]. Отже, у КК України законодавцем визначено вичерпний перелік корупційних злочинів, які, як вважають В. Тютюгін та К. Косінова, можна поділити на дві порівняно самостійні групи: а) безумовно корупційні, що передбачені ст.ст. 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368–369-2 КК України [10]. Злочини цієї групи або завжди пов'язані зі зловживанням владою чи службовим становищем, а також можливостями, які випливають із такого становища особи, або ж пов'язані з одержанням неправомірної вигоди від іншої особи (можливість одержання якої так само пов'язана з обійманням особою певної посади) [9, с. 393–396]; б) такі, що вважаються корупційними лише за умови їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, передбачені ст.ст. 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410 КК України [10]. Злочини цієї групи характеризуються тим, що діяння як ознака об'єктивної сторони в них передбачається альтернативно (викрадення, привласнення, вимагання, заволодіння в ст. 262 КК України тощо), і тому законодавець прямо вказує, що не будь-яка форма об'єктивної сторони вказаних злочинів дозволяє віднести їх до корупційних, а лише така, яка має своїм способом використання службового становища винного [9, с. 393–396].

Н. Кимлик, Р. Кимлик та Н. Жерж для полегшення роботи з корупційними діяннями вважають за доцільне прийняти та затвердити на національному рівні таке поняття, як корупційна злочинність [11, с. 30].

До того ж, як зауважує Л. Шестопалова, в Законі України «Про запобігання корупції» законодавцем не враховано ще один вид (підвид) правопорушень – кримінальні проступки (ст. 3, 38, 215 та ін. КПК України) [5, с. 194–195].

В. Трепак до ознак корупційних правопорушень, які вчиняються в Україні відносить: 1) наявність в діянні ознак корупції; 2) спеціальний суб'єкт – особа, визначена у ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції»; 3) встановлення законом кримінальної, дисциплінарної та/або цивільно-правової відповідальності за відповідне правопорушення [12, с. 51].

На відміну від України та інших країн СНД законодавство західноєвропейських країн (Італії, Німеччини, Франції), а також США і Канади, визначає корупційні прояви виключно кримінальними правопорушеннями, за які публічні службовці

у цих країнах притягуються до кримінальної відповідальності. Саме на цьому підході й ґрунтуються міжнародно-правові антикорупційні акти, у тому числі й Ради Європи. Натомість в Україні функціонують дві системи відповідальності за корупційні (примітка автора – та пов'язані з корупцією) правопорушення – кримінальна та адміністративна, що з точки зору Групи держав проти корупції (GRECO), є серйозною перешкодою здійснення ефективної антикорупційної політики в державі. Укладення Кримінальної конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією з переліком діянь, які мають бути криміналізованими в національному законодавстві, не залишає сумніву в тому, що відповідні зміни в законодавстві становлять перспективний напрям розвитку антикорупційного законодавства України [8, с. 9].

У США є необхідність погоджувати загальнонаціональні інтереси й інтереси окремих штатів. Отже, одним з основних проблемних питань є визначення компетенцій як федеральної влади, так і влади штату. Зазначене в повній мірі стосується й американського законодавства про боротьбу з корупцією. Законодавство окремих штатів та федеральне законодавство загалом передбачають відповідальність за певні види корупційних діянь [13, с. 47].

У главі 11 (*Chapter 11. Bribery, graft, and conflicts of interest*) ч. I (*Part I. Crimes*) розділу 18 (*Title 18. Crimes and criminal procedure*) Зводу законів США (*U.S. Code*) закріплено норми щодо кримінального права та процесу, зокрема визначено склади правопорушень таких як хабарництво, підкуп, конфлікти інтересів, а також встановлено відповідальність за ці правопорушення [14].

В американському кримінальному законодавстві та кримінально-правовій доктрині заведено розрізняти чотири форми хабарництва: 1) хабарництво, що є посяганням на діяльність публічної адміністрації; 2) так зване комерційне хабарництво; 3) хабарництво, пов'язане з діяльністю профспілок; 4) хабарництво у сфері спорту. Водночас перелічене не вичерпує різновиди корупції, яка ще властива американському суспільству. Однак з точки зору законодавця, як на федеральному рівні, так і на рівні штатів, найчастіше саме ці чотири напрями видаються найважливішими та такими, що заслуговують на те, щоб підкуп осіб, які займають в них відповідне становище, став об'єктом кримінальної репресії (примітка автора – відповідальності) [15, с. 156].

Предметом хабара можуть бути, згідно з усталеною в США судовою практикою та з врахуванням думки переважної кількості криміналістів, – гроші, майно, послуги або взагалі «що-небудь, що має цінність». Хабар не обов'язково повинен мати певну грошову вартість, необхідно лише, щоб він був досить «цінним» для того, хто його отримує, і щоб він міг повпливати на його службову поведінку [15, с. 157–158].

Відповідальність за давання хабара несе всякий, хто дає, пропонує, обіцяє що-небудь цінне публічній посадовій особі або кандидату на цю посаду з метою: 1) вплинути най його офіційні дії, тобто на розв'язання питань, що перебувають в його веденні; 2) вплинути на посадову особу, з тим щоб вчинити, допомогти вчинити, змовити, дозволити якісь облудні дії або створити можливість для вчинення обману; 3) схилити посадову особу до дії або бездіяльності в порушення його законних обов'язків. Отже, одержувачами хабарів можуть бути зазначені посадові особи [13, с. 47–48].

Саме у параграфі 201 (§ 201. *Bribery of public officials and witnesses*) глави 11 розділу 18 Зводу законів США визначено склад правопорушень, пов'язаних із хабарництвом посадових осіб і свідків [16].

Водночас у параграфі 203 (§ 203. *Compensation to Members of Congress, officers, and others in matters affecting the Government*) глави 11 розділу 18 Зводу законів США закріплено положення за правопорушення, що полягають у винагороді членів Конгресу, посадових осіб та інших осіб з питань, що зачіпають інтереси уряду [17]. До того ж у параграфі 211 (§ 211. *Acceptance or solicitation to obtain appointive public office*) глави 11 розділу 18 Зводу законів США йдеться про отримання або домагання винагороди за сприяння в отриманні посади на державній службі [18]. Зазначимо, що наведений перелік корупційних правопорушень, закріплених у Зводі законів США не є вичерпним.

Крім хабарництва, федеральне законодавство і законодавство переважної кількості штатів містять загальні та спеціальні норми щодо різноманітних зловживань службовим положенням, незаконного поширення й використання інформації тощо [13, с. 47].

Як зауважує В. Довжанин, корупція у США зводиться не лише до хабарництва, а розглядається в найширшому її прояві та може існувати в таких завуальованих формах як лобізм, фаворитизм, протекціонізм, внески на політичні цілі, традиції переходу політичних лідерів і державних службовців на посади почесних президентів корпорацій та приватних фірм, інвестування комерційних структур коштом державного бюджету [19, с. 105].

Висновки. Узагальнюючи, зазначимо, що корупційні правопорушення, вчинені як в Україні, так і в США, а також за їх межами, відповідно підлягають їх кваліфікації на основі положень внутрішнього антикорупційного законодавства у кожній з цих країн та міжнародного законодавства, яким врегульовано міждержавні правовідносини у сфері боротьби та протидії корупції.

Отже, на основі проаналізованих положень антикорупційного законодавства України та США, можна вважати, що корупційним правопорушенням, які вчиняються у кожній із цих країн, властиві такі ознаки: 1) протиправність діяння, що полягає у порушенні норм антикорупційного законодавства. Зауважимо, що антикорупційним законодавством США, на відміну від України, передбачено ширший перелік корупційних правопорушень та їх складів; 2) законодавчо закріплений перелік суб'єктів, які, за вчинення корупційних правопорушень, притягуються до відповідальності. Слід зазначити, що антикорупційне законодавство США, у порівнянні з вітчизняним, окреслює ширше коло цих суб'єктів; 3) суспільна небезпека і шкода; 4) настання відповідальності з регламентацією її видів та санкцій за вчинені корупційні правопорушення. Зауважимо, що на відміну від США, де правопорушники за корупційні діяння притягуються до кримінальної відповідальності, в Україні для осіб, які вчинили корупційні правопорушення, настає кримінальна, дисциплінарна та/або цивільно-правова відповідальність, а також адміністративна відповідальність, яка, хоча і не закріплена серед видів відповідальності за ці правопорушення, проте фактично настає відповідно до КУпАП. До того ж американське законодавство корупційні правопорушення визначає виключно як корупційні злочини, а в Україні такі діяння класифікуються, залежно від

ступеня їх суспільної шкоди/небезпечності, на проступки (адміністративні, дисциплінарні, цивільні) та злочини (кримінальні); 5) вчинення корупційних правопорушень та настання відповідальності за них може відбуватися за межами країни. Це свідчить про боротьбу з корупцією та протидію їй на міждержавному рівні. Також вважаємо за доцільне у вітчизняному законодавстві змінити наявні підходи у визначенні корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень, що створює громіздку класифікацію не лише їх розуміння, а й застосування, особливо в діяльності правоохоронних органів. Закріплення в законодавстві України корупційного діяння кримінальним злочином дозволить точніше сформулювати його дефініцію, що сприятиме чіткішій кваліфікації цього правопорушення. Сьогодні, на жаль, відсутній бездоганний досвід, який став би дієвим зразком у боротьбі та протидії корупції для країн усього світу. Тому дане питання є відкритим для обговорення та пошуку шляхів розв'язання у наступних наших наукових дослідженнях.

Література:

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради. 2014. № 49. Ст. 2056.
2. US Foreign Corrupt Practices Act (FCPA). URL: <https://www.business-anti-corruption.com/anti-corruption-legislation/fcpa-foreign-corrup-practices-act/> (дата звернення: 26.05.2019).
3. Хабарництво. Законодавство України, США та Великобританії. Сайт «Адвокатське бюро Опольського «Осмарк». 2017. 21 липня. URL: <https://www.osmark.com.ua/uk/2017/07/21/> (дата звернення: 26.05.2019).
4. Оберкович С., Кальницька І. Застосування антикорупційного законодавства США та Великобританії до українських компаній. Іноземний підхід до українських компаній. *Юридична Газета online*. 2014. 18 лютого. № 08(402). URL: <http://jur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodne-pravo-investiciyi/zastosuvannya-antikorupciynogo-zakonodavstva-ssha-ta-velikobritaniyi-do-ukrayinskih-kompaniy.html>.
5. Шестопалова Л. Відмежування корупційних правопорушень від правопорушень, пов'язаних із корупцією. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 5. С. 193–197.
6. Рабінович П. Правопорушення. *Міжнародна поліцейська енциклопедія*: У 10 т. / Відп. ред. Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Кондратьєв, В.Я. Тацій, Ю.С. Шемшученко. Київ : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. Т. 1. Теоретико-методологічні та концептуальні засади поліцейського права та поліцейської деонтології. 1232 с.
7. Скаун О.Ф. Теорія права і держави : Підручник. 4-те видання. Київ : Алерта, 2016. 528 с.
8. Панфілов О.Є. Адміністративна відповідальність за корупційні правопорушення в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2013. 22 с.
9. Тютюгін В.І., Косінова К.С. Поняття та ознаки корупційних злочинів. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2015. № 1(4). С. 388–396.
10. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квітня 2001 року № 2341-III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 24.05.2019).
11. Розслідування корупційних правопорушень у кримінальному процесі України: монографія / Кимлик Н.В., Кимлик Р.В., Жерж Н.А. Ірпінь : Видавництво Національного університету ДПС України, 2014. 206 с.
12. Трепак В. Законодавче визначення «корупційне правопорушення» як потенційне джерело колізій: проблемні питання теорії та практики. *Юридична Україна*. 2016. № 3-4. С. 50–57.
13. Льєнок Т.В. Зарубіжний досвід адміністративно-правової протидії корупції. *Юридична наука*. 2012. № 12. С. 42–51.
14. U.S. Code. Legal Information Institute. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/part-I/chapter-11> (дата звернення: 15.05.2019).
15. Никифоров Б.С., Решетников Ф.М. Современное американское уголовное право. Москва : Наука, 1990. 256 с.
16. U.S. Code. Legal Information Institute. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/201> (дата звернення: 15.05.2019).
17. U.S. Code. Legal Information Institute. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/203> (дата звернення: 15.05.2019).
18. U.S. Code. Legal Information Institute. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/211> (дата звернення: 15.05.2019).
19. Довжанин В.М. Правове регулювання запобігання та протидії корупції за законодавством США. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2015. № 13, т. 1. С. 102–106.

Vasylieva V. Corruption offenses as one of the grounds for combating corruption: legal review of Ukrainian and US legislation

Summary. The article is devoted to the analysis of corruption offenses as one of the grounds for fighting corruption, using the experience of Ukraine and the United States in this regard. It is noted that corruption offenses today cause significant damage to economic stability, domestic law and order in each of the countries of the world, and also create the need to counteract these violations at the international level. In particular, their legal regulation is the basis for combating corruption. It is noted that today the world community is actively working on the solution of these issues, as evidenced by a significant number of normative legal acts, which set international norms that contribute to counteracting corruption offenses.

Attention is drawn to the fact that today the current legislation of Ukraine, in particular the Law of Ukraine “On Prevention of Corruption”, provides for cooperation in the field of prevention and counteraction of corruption with foreign states, international organizations that take measures to prevent and counteract corruption in accordance with international treaties concluded by it. This testifies to the efforts of domestic legislators to carry out international exchange of information in the field of prevention and counteraction to corruption and to take measures to return funds and other property obtained in the result of corrupt offenses to Ukraine and to dispose of withdrawn funds and other property received as a result of corruption offenses. It has been found that the US Anti-Corruption Law FCPA, which is also aimed at combating corruption in international affairs, is widely used. It is noted that the feature of this legislative act is the consolidation of corporate responsibility, third party liability and extraterritoriality for corruption offenses.

Using the legislative framework and scientific literature, the concept of “corruption” and “corruption offense” is clarified, its types and qualities are determined both on the basis of Ukrainian and American legislation. It is characterized responsibility for corruption offenses using the experience of Ukraine and the USA. It is noted that unlike in Ukraine, in the US legislation as a whole, as well as in the legislation on combating corruption, there is a need to harmonize national interests and interests of individual states, which is one of the main problem issues, which is to determine the competence of the federal authorities and authorities the state. On the basis of the analyzed provisions of the anti-corruption legislation of Ukraine and the USA the signs of corruption offenses are generalized.

Key words: anti-corruption legislation, liability, anti-corruption legislation, US laws, corruption, corruption, corruption, US, Ukraine, federal law, bribery.